

9. Ergriffen aus http://corpora.unileipzig.de/de?corpusId=deu_newscrawl_2011
10. Ergriffen aus <https://www.finanzen.net/wirtschaftslexikon/Abgabe>
11. Ergriffen aus <https://juristoff.com/resyrsi/kz/konstitutsiya-ukrajini/rozdil-2-prava-svobodita-ovov-yazki-lyudini-gromadyanina/11020-stattya-67-konstituciya-ukrajini-2013-statti-konstituciji-ukrajini>
12. Steuergesetze. – München : Verlag C. H. Beck, 2009.

УДК 811.111:004(038)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.2.18>

ЕЛЕКТРОННІ СЛОВНИКИ ЯК СУЧАСНЕ ДЖЕРЕЛО НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ELECTRONIC DICTIONARIES AS A MODERN SOURCE OF NEOLOGISMS IN THE ENGLISH LANGUAGE

Панченко В.В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

старший викладач кафедри іноземної філології

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Лексика англійської мови постійно поповнюється, збагачується, оновлюється. Слова зникають, виходять із вжитку, інші, навпаки, з'являються, починають активно використовуватися носіями мови. Найоперативніше на такі зміни реагують саме інтерактивні електронні словники, які надають користувачеві широкі можливості для лінгвістичного аналізу новоутворених лексем. У статті проаналізовано три онлайн-словника The Dictionary of Obscure Sorrows, Word Spy, Urban Dictionary. The Dictionary of Obscure Sorrows – проєкт, створений Джоном Кенігом для позначення складних людських емоцій, які не мають відповідного лексичного відображення в англійській мові, але позначені окремими лексемами в інших мовах світу. Словник неологізмів П. Макфедріса Word Spy містить неологізми, розподілені за семантичними категоріями Бізнес, Комп'ютери, Культура, Мова, Наука, Соціологія, Технології, Світ. Усі нові одиниці, що з'явилися в англійській мові починаючи з 1995 р. та зустрічалися на сторінках англійськомовних видань США, Великої Британії, Канади тощо або у випусках на радіо чи телебаченні, наводяться з ілюстративними прикладами та датою їх появи. Неологізми описуються та класифікуються на основі лінгвістичного, лексикографічного та соціолінгвістичного підходів. Urban Dictionary створювався як ресурс для пошуку сленгізмів та культурно забарвлених слів або термінів, уживаних вузьким колом носіїв англійської мови. Однак, з часом словарний зміст досяг більш ніж семи мільйонів одиниць і щоденно поповнюється новими словами і фразами з дефініціями, описами і автентичними прикладами вживання. В результаті проведеного аналізу вищезазначених електронних словників з'ясовано, що ця предметна область стрімко розвивається, контент постійно збагачується новими словами та фразами, доповнюється прикладами з усного та писемного англійського мовлення. Тематична класифікація лексики в обраних словниках дозволяє наочно представити її розмаїття та нерозривний зв'язок із соціолінгвістичними та соціокультурними феноменами. Разом із тим, певним недоліком можна вважати недостатньо розвинену фонетичну складову, адже певна кількість неологізмів належить до сленгізмів і діалектизмів. Відповідно, їх вимова може бути незнайомою для носіїв мови.

Ключові слова: лексикографія, онлайн-словник, мовні новоутворення, запозичення, емоціно забарвлена лексика.

The vocabulary of the English language is constantly expanded, enriched, updated. Some words disappear, go out of use, others, on the contrary, are coined and gain popularity among native speakers. Interactive electronic dictionaries react most quickly to such changes, which provide the user with ample opportunities for linguistic analysis of newly formed lexemes. The article analyzes three online dictionaries The Dictionary of Obscure Sorrows, Word Spy, Urban Dictionary. The Dictionary of Obscure Sorrows is a project created by John Koenig to denote complex human emotions that do not have a corresponding lexical representation in the English language, but are marked by separate lexemes in foreign languages worldwide. Word Spy dictionary of neologisms by P. Macfedries contains neologisms subdivided into semantic categories such as Business, Computers, Culture, Language, Science, Sociology, Technology, World. All new items that have appeared in English since 1995 and have been found on the pages of English-language publications in the USA, Great Britain, Canada, etc. or in radio or television broadcasts are illustrated with vivid examples and the date of their appearance is given. Neologisms are described and classified on the basis of linguistic, lexicographic and sociolinguistic approaches. Urban Dictionary was created as a resource for finding slang and culturally coloured words or terms used by a narrow circle of native English speakers. However, over time, the dictionary content has reached more than seven million units and is updated daily with new words and phrases with definitions, descriptions and authentic examples of their usage. As a result of the analysis of the above-mentioned electronic dictionaries, it was found that this subject

area is rapidly developing, the content is constantly enriched with new words and phrases, supplemented with examples of spoken and written English. The thematic classification of the vocabulary in the selected dictionaries allows you to visually present its diversity and inextricable connection with sociolinguistic and sociocultural phenomena. At the same time, an insufficiently developed phonetic component can be considered a certain drawback, because a certain number of neologisms belong to slangisms and dialecticisms. Accordingly, their pronunciation may be unfamiliar to non-native speakers.

Key words: lexicography, online dictionaries, newly-coined words, borrowings, emotionally coloured lexemes.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день технічний прогрес настільки розповсюдився на всі сфери життя, що дійшов і до словників. Наразі існує велика кількість онлайн словників, кожен із них нараховує тисячі слів. І щодня вони доповнюються новими, раніше неіснуючими поняттями, адже у різних сферах життя суспільства постійно з'являються нові реалії, що отримують своє мовне оформлення, постійно з'являються нові аббревіатури, особливо для спілкування у віртуальному середовищі, запозичуються деякі лексичні одиниці з інших мов, наприклад, японської, іспанської, французької та інших.

Аналіз процесів укладання та роботи з електронними словникам привертав увагу багатьох дослідників. Зокрема, В. Дубічинський зробив значний внесок у вивчення української лексикографії та її комп'ютерної складової. І. Заваруєва розглядала роль електронних словників в словниковому дискурсі. О. Кудоярова та К. Сологуб висвітлювали особливості укладання вузькоспеціалізованих термінологічних онлайн-словників. У центрі досліджень В. Путрашика знаходимо українське онлайн-словництво, а колектив авторів на чолі з В. Широковим вивчав персоналізацію інтерактивних словників у мережі Інтернет. Незважаючи на численні наукові доробки у сфері сучасної лексикографії, динамічний розвиток електронних словників та постійне збагачення словникового складу англійської мови надають нам широке поле для подальших досліджень у цій галузі.

Так, **метою** нашої статті є огляд й аналіз електронних словників Dictionary of obscure sorrows, Word Spy та Urban dictionary як сучасного джерела неологізмів англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як слушно зазначає М. Белозьоров, сучасні довідники у глобальній мережі дозволяють користувачеві отримувати структуровані відомості з різних електронних баз даних та враховувати його когнітивні та комунікативні запити, брати участь в інтерактивних операціях, пропонуючи йому цікавий та пізнавальний інтерфейс [1].

Таким чином, ми стали свідками нових відносин між словником і користувачем: останній має можливість як користуватися готовим словником у зручному для себе режимі, так і брати участь

у його створенні, спостерігаючи за змінами в навколишньому мовному середовищі.

Нові технології створення словників безмежно розширюють як можливості звичайного користувача, націленого на пошук значення конкретного нового слова (терміну, сленгізму, професіоналізму, запозичення, аббревіатури тощо), так і лінгвіста-дослідника. Останній у зручному вигляді та швидко, за умови правильного вибору словника та ресурсу його розміщення, може знайти необхідну лінгвістичну інформацію: про написання слова (включаючи всі можливі варіанти), його вимову, семантику, історію появи та інші важливі характеристики; може піддати науковому аналізу – залежно від лінгвістичних інтересів [3].

У нашій роботі ми аналізуємо такі словники: The Dictionary of obscure sorrows [7], Word Spy [10], Urban dictionary [8].

Словник The Dictionary of obscure sorrows називають проектом, що «дав ім'я нашим найглибшим емоціям» [2].

Цей проєкт розпочався на просторах соціальної мережі Tumblr більше 10 років тому. Мета створення було дуже простою – автор хотів створити слово для кожної емоції, яку може відчувати людина, але для опису якої бракує лексичних засобів. *The Dictionary of obscure sorrows* – це «словник вигаданих слів для емоцій, які ми всі відчуваємо, але не маємо слів для вираження, наповнений новими визначеннями, ілюстраціями, етимологією та есе, які прагнуть охопити забуті куточки людського стану» [5].

The Dictionary of obscure sorrows розділено на шість розділів з визначеннями, згрупованими за темою:

- 1) між життям і мрією (про світогляд і бажання);
- 2) внутрішня пустеля (самотність і ідентичність);
- 3) монтаж атракціонів (відносини та інтим);
- 4) обличчя в натовпі (суспільство та відчуження);
- 5) човни проти течії (час і пам'ять);
- 6) Roll the Bones (невпевненість і хаос).

Також є розділ після скрипту під назвою «Після слів», з деякими коментарями щодо мови та значення, а також того, що цей проєкт означав особисто для автора.

«Визначення впорядковано без певного порядку, з наголосом на різноманітності та непередбачуваності. Це виглядає досить правдиво, враховуючи те, як твій настрій, як погода, змінюється у твоєму розумі», зазначив автор Дж. Кеніг [7].

Джон Кеніг – автор проєкту, який він розпочав у 2009 році, прагнучи повернути «sadness» до його початкового значення (від латинського «satis», «повнота») та визначити емоції, які ми можемо відчувати, але не знаємо, як описати. Він вважає, що розширення нашої «емоційної палітри» може сприяти глибшому розумінню один одного [5]. Словник Кеніга включає словесні записи з описами до абзацу та відео. Він має відеоканал на YouTube, а також публікує оновлення на Facebook, Twitter і на своєму веб-сайті.

Цей проєкт є настільки унікальним, що Дж. Кеніг регулярно запрошує представників громадськості надсилати описи своїх емоцій та переживань, і пропонує створити слово, щоб описати їх. Також автор зауважує, що в англійській мові існують прогалини, для опису емоцій, наводячи приклади з інших мов:

- з грецької мови терміном *lachesism*, що означає «голод катастрофи» («ви знаєте, коли ви бачите грозу на горизонті, і ви просто вболівали за шторм»);

- з китайської мови, де *уї уї*, описує бажання знову відчувати безтурботність так, як ви відчували, коли були дитиною;

- з польської, де слово *jouska*, відноситься до типу гіпотетичної розмови, яку ви нав'язливо розгортаєте у своїй голові;

- німецької, де *zielschmerz* визначає страх отримати те, що ви хочете.

Кожен запис у *The Dictionary of obscure sorrows* оригінальний і створений вручну Джоном Кенігом. Але, маємо зауважити, що словниковий запас не створюється на порожньому місці.

The Dictionary of obscure sorrows представляє собою збірку неологізмів, в якій кожне нове слово насправді означає щось етимологічно, є запозиченням з однієї з десятка мов або оновленим жаргоном.

Останні записи у словнику датуються листопадом 2021 року. Наведемо декілька прикладів:

- прикметник *aftersome* (від шведського слова «eftersom», «тому що»), що означає «здивований, згадати про химерну послідовність нещасних випадків, які привели вас туди, де ви знаходитесь сьогодні – ніби ви витратили роки, стрибаючи по дощці Plinko, проходячи через мільйони нешкідливих точок прийняття рішень, будь-яка з яких могла змінити все – через що ваш довгий і звивистий шлях з самого початку здавався доленим,

але таким малоімовірним, що стане практично неможливим».

- «*lilo*» (від «все життя» і «лежати низько»), що означає «дружба, яка може не підтримуватися роками, але миттєво відновиться, ніби не минуло часу відтоді, як ви востаннє бачилися»

- *agnoathesia* (від грецького «agnostos», «невідомий» і «діатез», «настрій»), що означає «стан незнання, як ви насправді ставитеся до чого-небудь, що змушує вас дослухатися до підказок, прихованих у вашій поведінці, нібито ви інша людина – помічаючи кислинку в голосі, непристойну кількість зусиль, докладених до чогось дріб'язкового, або незрозумілу вагу на ваших плечах, що заважає вставати з ліжка».

Також, слово *Sonder* (яке Дж. Кеніг розтлумачує як усвідомлення того, що кожен випадковий перехожий живе життям таким же яскравим і складним, як ваше власне), почало розповсюджуватись в онлайн-розмовах і в повсякденній мові. «Sonder» також використовується різними компаніями як назва бренду велосипедів, назва відеоігри та двох музичних альбомів, один від інді-поп-виконавця Каору Ішібаші («Sonderlust»), англійської прогресив-метал-групи Tesseract («Сондер»).

Сам Дж. Кеніг наголошує, що це слово пов'язане «з ідеєю, що ми всі вважаємо себе головними героями, а всі інші – просто статистами. Але насправді ми всі головні герої, а ти сам статист в чужій історії» [6].

Словник неологізмів П. Макфедріса *Word Spy* [10], головна перевага якого – ретельно опрацьована макроструктура, із зазначенням через використання точної газетної цитати, першої дати появи нового слова та його подальшого вживання у британській, американській, канадській пресі тощо, а також присутність великої кількості авторських коментарів, цікавих зауважень щодо етимології слова, думок користувачів тощо.

На даний час цей інформаційний ресурс включає понад 3 тис. англійських слів-неологізмів, що з'явилися у 1995-2014 роках. Він має зручну навігацію та побудований з урахуванням усіх сучасних можливостей представлення словникового матеріалу: у тезаурусному та гіпертекстовому режимі, з великою кількістю автентичного ілюстративного матеріалу, з використанням для обговорення соціальних мереж та wiki-технологій для поповнення словника. Звернення до архівних даних дозволяє простежити історію та часові рамки появи та закріплення того чи іншого слова у мові, динаміку змін.

Пошук слова може здійснюватись із загального алфавітного списку або з тематичного (Post

by Category). Останній включає алфавітний список слів, розподілених за вісьмома категоріями: «Культура», «Технології», «Мова», «Світ» тощо з їх подальшим тематичним розподілом та зазначенням кількості одиниць. Так, наприклад, категорія «Світ» включає 540 одиниць, що розподіляються так: Activism (63), Crime (120), Espionage (8), Geography (49), Government (33), Law and Order (36), Military (51), Politics (114), Terrorism (20), Urbanism (54).

Через систему гіперпосилань та перехресних посилань зручно працювати з майданчика словника із сайтами цитованих газет та іншими джерелами. Словник постійно поповнюється, і це наочно демонструє не тільки динаміку розвитку словникового складу англійської мови, але чинні в ньому закони аналогії та економії зусиль, тісний зв'язок мови з культурою та економікою суспільства, а також провідні тенденції у словотворенні та написанні. Важливою особливістю словника Word Spy є реєстрація в ньому варіантних характеристик вхідних одиниць: графічних, орфографічних, фонетичних, стилістичних, лексичних тощо.

Цікаво, що у структурі словникових статей наявна інформація як про час появи неологізму, так і широкі контекстуальні приклади, що дозволяють повніше зрозуміти зміст новоутворення чи його семантичний відтінок, підтвердити реальність функціонування неологізму. Важливо, що, працюючи з новим словом, користувач може простежити динаміку формування його змісту, встановити зв'язок із близькими поняттями цієї сфери (розділ Related Words).

Сайт Urban Dictionary [8] був запущений у 1999 році як пародія на стандартний словник Dictionary.com, проте з того часу став важливим ресурсом в Інтернеті, до якого навіть офіційно зверталися судді у Великобританії для розуміння слів реперів, що брали участь у судовому розгляді. Особливістю Urban Dictionary є поповнення словнику та модерація зусиллями самих користувачів – будь-хто може додати нове слово або проголосувати за або проти одного з уже написаних пояснень.

Щоб з'ясувати, наскільки швидко в Urban Dictionary з'являються нові слова і що можна дізнатися, порівнявши його з більш традиційним, але також поповнюваним користувачами, словником Wiktionary [9], дослідники з британського

Інституту Алана Т'юрінга провели перший масштабний аналіз [4]. Ці два словники істотно відрізняються: в Urban Dictionary немає шаблону оформлення, тільки можливість дати короткий опис і кілька прикладів, при цьому чужий опис не можна правити, тільки проголосувати за нього, в той час як Wiktionary має строгу структуру, можна внести зміною в будь-який запис, а модератори стежать за правильністю оформлення, відстежують та виправляють вандалізм.

Аналіз показав, що в Urban Dictionary міститься 2661625 визначень для 1620438 слів і фраз. Більшість пояснена лише однією людиною, хоча деякі мають понад тисячу описів. Рекордсменом є слово «emo» (представник музичної субкультури emo), для якого написано 1204 визначення.

Перетинів між словниками виявилось замало – 72% слів із Urban Dictionary не представлені у Wiktionary. Однак автори помітили, що багато записів словника сленгу релевантні лише для невеликої кількості людей – наприклад, прізвища, ймовірно, конкретної людини. Тому вони вирішили використовувати лише терміни з двома або більше описами – тоді перетинів стало набагато більше і лише 25% не опинилося у Wiktionary. Також це виявилось вірно, якщо поміняти словники місцями: 69% слів з Wiktionary не визначено в Urban Dictionary, що не дивно, оскільки перший містить багато енциклопедичних термінів, таких як офіційні назви хімічних речовин [4].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що в цілому електронні словники неологізмів – важливе та достовірне джерело різноманітної лінгвістичної інформації, що дозволяє оперативно отримати дані щодо широкого кола лінгвістичних проблем, працювати з найновішою англійською лексикою – з усних та письмових джерел, що відображає сучасну мовну картину, яка, своєю чергою, видозмінюється під впливом соціальних чинників, нових культурних та освітніх практик. Зауважимо, проте, що електронні словники неологізмів поки що зберігають типовий недолік традиційних словників: їхня фонетична частина погано опрацьована, спелінг незручний і незвичний для іноземців. Тож перспективою подальших досліджень вбачаємо розробку рекомендацій щодо оптимізації умов роботи з електронними словниками та шляхів покращення репрезентації матеріалів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Белозьоров М. В. Англійські лексичні та фразеологічні новотвори у сфері економіки: структурний, семантичний і соціофункціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2003. 243 с.
2. James, N. A dictionary that coins words for emotions. *The Nindu BusinessLine*. 2019. November, 11. URL: <https://www.thehindubusinessline.com/news/variety/the-dictionary-of-obscure-sorrows-a-dictionary-for-emotions-that-havent-been-coined-yet/article29943573.ece>.

3. Koltsova E. Neologisms in the English language in the 21st century. *RUDN Journal of Language Studies, Semiotics and Semantics*. 2017. № 9. P. 604–613. DOI: <https://doi.org/10.22363/2313-2299-2017-8-3-604-613>.
4. Nguyen Dong, McGillivray Barbara, and Yasserli Taha. Emo, Love, and God: Making Sense of Urban Dictionary, a Crowd-Sourced Online Dictionary. 2018. April, 5 URL: <https://arxiv.org/abs/1712.08647>.
5. Poole S. The Dictionary of Obscure Sorrows by John Koenig review – fifty shades of sad. *The Guardian*. 2022. January, 5. URL: <https://www.theguardian.com/books/2022/jan/05/the-dictionary-of-obscure-sorrows-by-john-koenig-review-fifty-shades-of-sad>.
6. Smith, Jen Rose. Can't name that feeling? Try consulting 'The Dictionary of Obscure Sorrows'. *The Washington Post*. 2021. November, 30. URL: https://www.washingtonpost.com/entertainment/books/dictionary-of-obscure-sorrows-book/2021/11/29/a33c460e-5146-11ec-9267-17ae3bde2f26_story.html.
7. The Dictionary of Obscure Sorrows. URL: <https://www.dictionaryofobscuresorrows.com/>.
8. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/>.
9. Wiktionary. URL: <https://www.wiktionary.org/>.
10. Word Spy. URL: <https://www.wordspy.com/index.php>.

УДК 811.112. 2' 04/06

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.23.2.19>

АПЕЛЯТИВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ КРАВЦІВ І ВЗУТТЬОВИКІВ У НІМЕЦЬКИХ ДІАЛЕКТАХ

APPELLATIONS FOR DENOTING TAILORS AND SHOEMAKERS IN THE GERMAN DIALECTS

Пец Т.Б.,

orcid.org/0000-0002-6055-3622

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри німецької філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

Статтю присвячено дослідженню сілезьких, нижньопрусських і східнопомеранських апелювативів на позначення кравців і взуттьовиків XIV – XVI ст. Тут обґрунтовується актуальність дослідження зниклих, унаслідок Другої світової війни, німецьких діалектів, аналізується фахова література, характеризується історія досліджень німецьких апелювативів на позначення ремісників у колишніх східнонімецьких діалектах, визначається рівень їхньої вивченості, формулюються мета і завдання публікації, а також окреслюються перспективи подальших наукових розвідок. Крім цього висвітлюються словотвірні особливості апелювативів на позначення кравців і взуттьовиків, форми їхньої фіксації у складі сілезького, нижньопрусського і східнопомеранського діалектів. До кожної форми наводяться дані щодо часу та місця їхньої фіксації. Згідно результатів дослідження встановлено 30 апелювативів на позначення кравців та взуттьовиків. Також встановлені їхні твірні основи: а) назви ремісничих виробів; б) назви матеріалів, з яких вони виготовлені; в) назви виконуваної дії ремісником; д) за загальною характеристикою виробів. Більшість (17) апелювативів є двокореневими, однокореневих – лише 13. Другими твірними основами у різнокореневих апелювативах на позначення кравців і взуттьовиків слугують -macher, -wurcht(er) (-worcht), -schneider, -näher, -schuster, -mann, -knecht, -bußer. У межах виявлених апелювативів на позначення кравців і взуттьовиків можна виокремити сім синонімічних рядів. Засвідчені форми фіксації назв ремісників фіксують такі історичні зміни у системі консонантизму і вокалізму німецької мови: а) перехід свн. s [s] перед n в sch [š]; б) дифтонгізацію; в) підняття u > o; г) перехід w > b; д) умлаутизацію o > ö, u > ü, a > ä; е) появу придихового h; е) послаблення голосних у афіксах; ж) синкопу; з) заміну приголосного k-ch.

Ключові слова: апелюватив на позначення ремісника, форма фіксації, німецькі діалекти, твірна основа, словотвір, синонім, консонантизм, вокалізм.

The article studies the Silesian, Low Prussian, and East Pomeranian appellations for denoting tailors and shoemakers of the 14th-16th centuries. The article substantiates the topicality of studying the German dialects that disappeared due to the World War II, analyses the specialized literature, characterizes the history of studying the German appellations for denoting craftsmen in the former East-German dialects, determines the level of their coverage, formulates the objective and task of the publication and outlines the perspectives of further academic research. Besides, the article provides the insight into the word-formative peculiarities of the appellations for denoting tailors and shoemakers, the form of their fixation within the Silesian, Low Prussian, and East Pomeranian dialects. Each form is accompanied by the data concerning the time and place of the fixation. According to the research results, 30 appellations for denoting tailors and shoemakers were established. The formative bases of the appellations were established: а) names of the handicrafts;